

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Педагогічний Університет ім. Комісії Національної Освіти в Кракові
Інституту Нейропсихотерапії (Відень, Австрія)
Центр системно-орієнтованого консультування, лікування та психотерапії ZSB (Австрія)
Центр психічного здоров'я Тоом Паргі, (Таллін, Естонія)
Коледж Санта-Фе (США)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Хмельницький національний університет
Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"
Криворізький державний педагогічний університет
Регіональне представництво Уповноваженого Верховної ради України з прав людини
в Полтавській області
ГУ НП України в Полтавській області
ГУ ДСНС України у Полтавській області
Управління Патрульної поліції в Полтавській області
Гендерний центр Національного університету «Полтавська політехніка імені Ю. Кондратюка»

ПРОЯВИ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ НА РІЗНИХ РІВНЯХ СИСТЕМИ: СІМ'Я, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ

Збірник наукових матеріалів

I Міжнародної науково-практичної конференції

23 листопада 2023 року

Полтава – 2023

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЧЛЕНІВ ФУТБОЛЬНОГО КОЛЕКТИВУ

Оніщук Лариса,

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри фізичної культури та спорту
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;

Воробйов Олексій,

старший викладач кафедри фізичної культури та спорту
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Заняття спортом пов'язані з включеністю людини у різноманітні соціальні відносини. В цьому сенсі актуальним є питання психологічної взаємодії з іншими спортсменами, тренерами, дотичними до роботи команди фахівцями.

Велика роль у реалізації успішної психологічної взаємодії в футбольній команді належить тренеру. Може бути відсутня або існувати психологічна сумісність спортсмена з іншими членами команди. Тільки за наявності такої сумісності гравець може показати в сумісній діяльності всі свої позитивні індивідуальні якості.

До особливостей футбольної команди як спортивної групи відноситься її відокремленість від оточення, завдяки існуванню обмежень на кількість членів, наявності специфічних вузькогрупових цілей і внутрішньогрупової системи цінностей. Спортивна група має чіткі і визначені завдання, на вирішення яких спрямовані зусилля всіх її членів. Основною загальногруповою метою є досягнення високих особистих і групових спортивних результатів. Ця мета сприяє взаємодії всіх членів групи для досягнення поставленої мети, служить підставою для створення оптимальних міжособистісних взаємовідносин.

У процесі становлення і розвитку спортивна група набуває таку групову якість як згуртованість. Якщо вона має позитивну спрямованість, то це сприятливо впливає на ефективність спортивної діяльності. Є дані досліджень, що досить часто та або інша команда, поступилася в техніко-тактичній майстерності іншій, більш сильній, здобуває переконливу перемогу. У таких випадках кажуть, що команда виграла завдяки дружбі та моральній згуртованості її членів.

Будь-яка футбольна команда починається з навчально-тренувальної групи. І якщо в ній створюється атмосфера зацікавленості і задоволення, то надалі командний образ буде найбільш ефективним. Без дружби і згуртованості спортивного колективу немислимі досягнення в спорті.

Групова згуртованість характеризується в основному тим, чи хочуть члени групи залишитися і продовжувати займатися в ній надалі, тобто таке явище, як відсів повинне бути мінімізовано.

Психологічна сумісність взаємодіючих партнерів у спільно виконуваній спортивній діяльності виступає важливим чинником, що обумовлює спрацьовування футболістів, і виявляється у швидкості оволодіння новими вправами, стабільності їх виконання, оптимізації ігрової взаємодії, підвищення результативності змагальної діяльності команди.

На взаємовідносини футболістів також впливає значимість для спортсмена оточуючих його в групі людей, тобто *референтність*. Для спортсменів важливо, як їх оцінює оточення, що часто позначається на результатах.

Якщо в групу приходять нова людина, то виникають такі проблеми, як розробка найбільш оптимальної взаємодії нового спортсмена з іншими членами групи, можливість зміни його поведінки, якщо воно не відповідає уставленим відносинам. Тобто, новенькому спортсмену необхідно вивчати норми, правила і традиції, властиві саме цій футбольній команді.

У кожній команді може бути свій стійкий психологічний клімат, хороший – сприяє найбільш успішному досягненню групою мети, подолання перешкод, а також дозволяє ефективно вирішувати конфлікти, які виникають в групі.

Проблема подолання міжособистісних конфліктів актуальна для спортивної діяльності. Суперечності, які знаходять вираження в міжособистісних конфліктах, визначають протистояння між спортсменами. Низький рівень згуртованості спортивної групи виражається в наявності частих конфліктів між членами групи, в допущенні грубих порушень спортивного режиму, що призводить інколи до припинення занять спортсменом.

Конфлікти, які тривало протікають, затяжні або невирішені наносять руйнівний вплив на міжособистісні відносини, згуртованість і соціально-психологічний клімат у колективі. Цей процес вимагає невідкладного впливу з боку тренера, який, застосовуючи психолого-педагогічні методи, повинен вміти кваліфіковано попереджати і вирішувати міжособистісні конфлікти.

Психологічний клімат формується під впливом групових емоцій, які виникають в результаті досягнення командою успіху, що є стимулом до вдосконалення, або невдачі, яка може роз'єднати групу.

У групі можна спостерігати здорову конкуренцію, яка проявляється в тому, що кожен член прагне стати краще за інших і швидше отримати більш високий спортивний розряд. Така позиція майже всіх вихованців не може бути причиною роз'єднання групи і не призводить до конфліктів і нерозуміння. Навпаки, у футбольній команді часто присутня здорова атмосфера суперництва. Але в ідеалі

спортсмени, які виділяються кращими результатами, користуються великим авторитетом, а інші тягнуться за ними. Тренер в процесі навчання може враховувати цей фактор.

Футбол – це не тільки, а може, і не стільки, єдиноборство на футбольному полі, скільки велика підготовча робота до гри. Це психологічний двобій «тренер-гравець», в якому тренер повинен вміти не завжди перемагати (потрібно вміти грамотно поступитися в малому, щоб потім виграти в набагато більшому).

Величезне значення мають особистісні якості тренера, який в кожній конкретній ситуації зобов'язаний проявляти мистецтво педагога. Обов'язково розібравшись у нюансах гострої ситуації, йдучи часом з натхнення, він повинен вибрати єдино вірний шлях вирішення конфлікту, навіть через штучне доведення конфліктної ситуації до апогею. Це один із пунктів його посадової інструкції – вирішення конфліктних ситуацій без руйнування колективу.

Не можна зрозуміти тренерів, які нарікають головним чином на невідповідність своїх футболістів психологічно до певної гри. Буває, безумовно, що у команди «не її день». Але в будь-якому випадку, тренер не повинен у всіх проблемах звинувачувати гравців, йому потрібно перш за все проаналізувати себе. Причина може бути не в тактичній розстановці, а, приміром, в тому, що у футболістів, що грали за тактичним задумом «в зв'язці», сталася сварка з якоюсь, наприклад, побутової дрібниці, яка накладає на їх відносини певну тінь. Якщо цей епізод пройшов повз увагу тренера, і він не зміг згладити конфліктність, тоді його слід звинувачувати в тому, що зв'язка не спрацювала [2].

В роботі тренеру не можна допускати зривів на крик, зайву нервозність. Він повинен бути емоційно стриманий, розважливий, уважний, ввічливий, здатний до співпереживання і мати багато терпіння. Тренер повинен знати свою справу, а значить, – бути фахівцем у спілкуванні з людьми, бути самому відповідальним і домагатися відповідального ставлення до справи від гравців. Він – організатор, який не боїться приймати непопулярні рішення (рішення, непопулярні наприклад і для керівництва клубу). Але для цього тренер повинен своїми діями довести керівникам, що він прийшов створювати команду, тоді, можливо, ці його рішення будуть знаходити розуміння в керівництва клубу.

Зараз є багато думок з приводу того, що разом з головним тренером з командою повинен працювати психолог. Однак, реалії інші, психологів у ДЮСШ, у клубів не має. Головний тренер повинен залишитися при будь-яких сучасних віяннях в тактиці і побудові навчально-тренувального процесу - педагогом, чуйним психологом.

З практичної точки зору, аналізуючи роботу видатних тренерів-педагогів минулого і сьогодення, можна виділити два основних стилі управління [1]: автократичний стиль – це незамінність тренера, беззаперечне підпорядкування його влади всіх гравців; демократичний стиль – співпраця, ініціатива, творчість.

Форму управління командою обирає тренер – це його прерогатива, виходячи з рис характеру, власних схильностей. Другий варіант дозволяє зробити гравців своїми «соратниками», але важкий, і футболісти непомітно для себе переходять певні межі.

Список використаних джерел:

1. Лисенчук Г. А. Управління тренувальним процесом футболістів. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Х., 2011. №11. С. 55-67.
2. Монахова К.В. Вплив індивідуально-корекційної роботи на взаємини в спортивній команді // Світ освіти - освіта в світі. - 2009. - № 2. - С. 253-259.

СУЧАСНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Кузнєцов Міхаїл,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти групи 102-ФП
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;

Горголь Петро,

завідувач кафедри хореографії та танцювальних видів спорту
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Фізична культура та спорт є невід'ємною частиною людського суспільства. Вони мають багату історію, яка сягає глибини віків. Фізичні вправи та ігри були присутні в житті людей з давніх-давен. Вони виконували важливі функції, такі як:

- *Забезпечення фізичної підготовки людини для праці та захисту.*

Фізичні вправи та ігри в давнину відігравали ключову роль у готовності людини до виконання різноманітних фізичних завдань, пов'язаних з працею та захистом. Тренування включало в себе різноманітні рухи, які розвивали силу, витривалість та координацію. Це було особливо важливо в умовах, коли фізична праця в сільському господарстві, полюванні чи воєнних діях вимагала від людини високої фізичної форми.

- *Розвиток фізичних якостей та навичок.*

Фізичні вправи та ігри сприяли розвитку різноманітних фізичних якостей, таких як сила, швидкість, витривалість та гнучкість. Гри також сприяли розвитку координації рухів та стратегічного мислення.